

Designing a Comprehensive Model of Succession Management in the Department of Sports and Youth With a Grounded Theory Approach and Recreational Structural Model

Shila Farhangian¹, Mozafar Yektayar², Mozhgan Khodamoradpoor³, Rasool Nazari⁴

1. Department of Sports Management Department, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
Email: shila_arm@yahoo.com
2. Department of Sports Management, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran. E-mail: myektayar@gmail.com
3. Corresponding Author, Department of Sports Management, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
Email: mozhganir1@yahoo.com
4. Department of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, Islamic Azad University, Isfahan Branch (Khorasgan), Iran.
Email: nazarirasool@yahoo.com

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

18 February 2021

Received in revised form:

12 June 2021

Accepted:

6 July 2021

Published online:

28 April 2023

Keywords:

*Succession Planning,
Sport Organizations,
Grounded Theory,
Interpretive Structural Model,
Comprehensive.*

Introduction: the present study aimed to design a comprehensive succession planning pattern in sport organizations using grounded theory and interpretive structural model.

Method: in terms of the type, this study is of a mixed one. The study population included the elites of the sport organizations; the study sample volume was estimated equal to 15 individuals based on the theoretical saturation. For this a subjective sampling method was used. In the qualitative section of the research and in order to collect the required information a deep interview was utilized; in the quantitative section a questionnaire was used. In order to analyze the qualitative section's information, three overlapping open, axial and selective coding processes were utilized and, in order to analyze the quantitative section's information, interpretive structural modeling method assisted by ISM Software was used.

Results: the findings indicated that the succession planning model obeys 20 secondary topics and 5 primary topics (causal factors, background factors, intervening factors, interactional factors and outcomes) for the sport organizations. Moreover, the model was eventually found consisted of eight levels; the lowest level of the organizational structure was composed of social and cultural factors as well as the peripheral environment and international environment and the highest level was composed of the individual and organizational factors.

Conclusion: it can be stated according to the study findings that the individual and organizational outcomes attributed to succession planning obey causal, background, intervening and interactional factors.

Cite this article: Farhangian, Sh., Mozafar Yektayar, M., Khodamoradpoor, M., Nazari, R Initial. (2023). Designing a comprehensive model of succession management in the Department of Sports and Youth with a grounded theory approach and recreational structural model. *Sport Management Journal*, 15 (1), 163-176. [DOI: http://doi.org/10.22059/ISM.2021.319079.2679](http://doi.org/10.22059/ISM.2021.319079.2679).

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under CC BY-NC 4.0
| web site: <https://jsm.ut.ac.ir/> | Email: jsm@ut.ac.ir.

Extended Abstract

Introduction

Organizational succession management is a methodical procedure for identifying essential positions, locating and assessing potential successors, and preparing them with the necessary knowledge and abilities for both the organization's present and future roles. Although it is quite simple to think that all firms can successfully implement succession planning, it is apparent that organizations need to preserve and develop their human resources to compete in various industries. Additionally, a lot of solutions have been put up to address this issue, but in reality, only a few firms can plan to close this gap.

Objective

This study aimed to develop, using the framework of foundation data theory and interpretative structural model, a comprehensive model of succession management in sports companies.

Methods

This research falls under the category of mixed (qualitative-quantitative) research in terms of the direction of applied research, the comparative approach, the descriptive purpose, and the research philosophy because the influencing factors on succession planning in sports organizations were identified using the data theory analysis method of the foundation, and how they interacted was then examined using interpretive structural modeling. The research's scope and direction were determined by theoretical sampling, and after completing 12 in-depth interviews, theoretical saturation was attained. A questionnaire with 20 questions and 5 components, whose structure was altered in light of the qualitative results, served as the information-gathering instrument for the quantitative portion. This is true even though the questionnaire was the tool employed in the research's quantitative component. In this manner, 102 major ideas and 20 subcategories were categorized and derived into 5 main groups based on the data theory of the foundation (causal factors, underlying factors, intervening factors, interactive factors, consequences). A structured self-interaction matrix was then created to analyze the connections between the questionnaire's subcategories. The final structural self-interaction matrix was then created, taking into account the frequency of the defined link between the two elements. Reliability and generalizability were determined using Lincoln and Guba's (1985) criteria, which are based on believability, transferability,

reliability, and verifiability. The information from the quantitative component was analyzed using the interpretative structural modeling approach with the use of Warfield's ISM software, while the information from the qualitative part was analyzed using three overlap processes: open coding, axial coding, and selective coding.

Results

The research revealed that there are 20 subcategories and 5 primary categories that apply to the succession planning model for sports organizations (causal factors, contextual factors, intervening factors, interactive factors, and consequences). Furthermore, this model was estimated on an eight-level scale, with organizational structure, social and cultural elements, local environmental conditions, and the global environment at the lowest level and individual and organizational repercussions at the highest. The research's conclusions suggest that succession planning has effects on both individuals and organizations that are influenced by causal, underlying, intervening, and interaction variables.

Conclusion

Generally speaking, it can be said that the succession program is one of the most crucial programs for the effectiveness of the sports and youth departments today because a void or leaving the service of the forces in important and sensitive administrative positions can result in serious disruptions in the process of achieving the goals. The institutionalization of an effective promotion system, organizational support for individual initiatives, and alternative force training are therefore preferable for sports and youth departments. Consequently, if for whatever reason they continue to use the conventional techniques of appointment and promotion and do not pay attention to this crucial issue, optimal performance in sports organizations will be far from predicted.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The authors undertake to follow the ethical guidelines.

Funding: The research was done without using financial resources.

Authors' contribution: The authors have contributed equally.

Conflict of interest: The authors have no conflicts of interest.

Acknowledgments: The researchers express their grateful thanks to all those who cooperated in the implementation of the current study.

شماره اکسپرسیونیک: ۰۴۷۶-۰۶۷۶

میراث ورزشی

انتشارات دانشگاه تهران

طراحی الگوی جامع مدیریت جانشین پروری در اداره های ورزش و جوانان با رهیافت نظریه داده بنیاد و مدل ساختاری تفسیری

شیلا فرهنگیان^۱ ، مظفر یکتا یار^۲ ، مژگان خدامرادپور^۳ ، رسول نظری^۴

۱. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد سنتدج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنتدج، ایران. رایانامه: shila_arm@yahoo.com

۲. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد سنتدج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنتدج، ایران. رایانامه: myektaiar@gmail.com

۳. نویسنده مسئول، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد سنتدج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنتدج، ایران. رایانامه: mozhganir1@yahoo.com

۴. گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوارسکان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. رایانامه: nazarirasool@yahoo.com

اطلاعات مقاله

چکیده نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه: توسعه برنامه جانشین پروری هدف سازمان هاست و استقرار چنین توسعه ای همواره اولویت آنها بوده است. در نتیجه هدف این پژوهش طراحی الگوی جامع برنامه ریزی جانشین پروری در سازمان های ورزشی با رهیافت نظریه داده بنیاد و مدل ساختاری تفسیری بود.

روش شناسی: این پژوهش به لحاظ روش از نوع آمیخته است. جامعه آماری پژوهش را خبرگان سازمان های ورزشی تشکیل می دادند. حجم نمونه بر مبنای اشباع نظری ۱۵ نفر برآورد شد. روش نمونه گیری از نوع نظری بود. در بخش کیفی تحقیق به منظور گردآوری اطلاعات از مصاحبه عمیق و در بخش کمی از پرسشنامه استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات بخش کیفی از سه فرایند هم پوشش کدگذاری باز، محوری و گزینشی و برای تحلیل اطلاعات بخش کمی از روش مدلسازی ساختاری تفسیری با کمک نرم افزار ISM software استفاده شد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۳۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۰۳/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۱۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۲/۰۸

کلیدواژه ها:

مدیریت جانشین پروری،
سازمان های ورزشی،
نظریه داده بنیاد،
مدل ساختاری تفسیری،
جامع.

یافته ها: یافته ها نشان داد الگوی برنامه ریزی جانشین پروری برای سازمان های ورزشی تابع ۲۰ مقوله فرعی و ۵ مقوله اصلی (عوامل علی، عوامل زمینه ای، عوامل مداخله گر، عوامل تعاملی و پیامدها) است. همچنین این مدل در ۸ سطح احصا شد، در پایین ترین سطح ساختار سازمانی، عوامل اجتماعی و فرهنگی، محیط پیرامونی، محیط بین المللی و در بالاترین سطح پیامدهای فردی و سازمانی قرار داشتند.

نتیجه گیری: با اقتباس از یافته های تحقیق می توان گفت که پیامدهای فردی و سازمانی منتبه به برنامه ریزی جانشین پروری تابع عوامل علی، زمینه ساز، مداخله گر و تعاملی است.

استناد: فرهنگیان، شیلا؛ یکتا یار، مظفر؛ خدامرادپور، مژگان؛ و نظری، رسول (۱۴۰۲). طراحی الگوی جامع مدیریت جانشین پروری در اداره های ورزش و جوانان با رهیافت نظریه داده بنیاد و مدل ساختاری تفسیری. نشریه مدیریت ورزشی، (۱)، ۱۵، ۱۷۶-۱۶۳.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2021.319079.2679>

این نشریه علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لاینسنس کریتیو کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسنده گان واگذار کرده است. آدرس نشریه: / <https://jsm.ut.ac.ir> | ایمیل: jsm@ut.ac.ir

© نویسنده گان.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.

مقدمه

هر سازمانی در حوزه ورزش برای آینده به یک نقشه راه نیاز دارد. رمز اصلی این نقشه سازماندهی ساختار با راهنمایی‌های مشخص جهت تعیین نقش‌ها و مسئولیت‌هاست و در این زمینه داشتن یک برنامه جانشین‌پروری ضرورتی انکارناپذیر است (ویمال^۱، ۲۰۱۷). توسعه برنامه جانشین‌پروری هدف سازمان‌هاست و استقرار چنین توسعه‌ای همواره اولویت آنها بوده است (استدلر^۲، ۲۰۱۱)، چراکه مدیریت منابع انسانی امروزه در هر سازمانی تلاش می‌کند نیروی کار خود را حفظ کند، اما در این فراغرد با دو واقعیت سخت مواجه است: که شامل از دست دادن استعدادهای انسانی و تغییر جمعیتی است و سازمان‌ها را با چالش‌های جدی مواجه کرده است (گروز^۳، ۲۰۱۱). در این هنگام پویایی استعدادهای انسانی و تغییر جمعیتی است و سازمان‌ها را با چالش‌های کاری جدید، کمبود محیطی، رکود اقتصادی، ورود به دهکده جهانی و پیش‌بینی بازنیستگی تعداد زیادی از نیروی انسانی در طی سال‌های آتی این چالش‌ها را افزایش داده است (استدلر^۴، ۲۰۱۱؛ اسلام^۵، ۱۹۹۳).

مدیریت جانشین‌پروری سازمانی، فرایند نظاممند تعیین نقش‌های حیاتی در یک سازمان، شناسایی و ارزیابی جانشین‌های ممکن و تعییم آنها با تجارت و مهارت‌های مناسب برای نقش‌های فعلی و آینده آن سازمان است (ویلسون^۶، ۲۰۱۸)، که به وسیله آن می‌توان متصدیان جدید را با کارکنان قدیمی که سازمان را ترک می‌کنند، به دلایل بازنیستگی، ترک شغل و احياناً مرگ جایگزین کرد (منالدو^۷، ۲۰۱۶). علاوه‌بر این برنامه‌ریزی جانشین‌پروری سازمان، به مثابة فراغرد ارادی برای اطمینان از تداوم رهبری در منصب‌های کلیدی، حفظ و توسعه سرمایه معنوی و دانشی برای آینده و تشویق افراد به توسعه، از راهبرد کلان برنامه‌ریزی نیروی انسانی نشأت می‌گیرد (هلتون و جکسون^۸، ۲۰۰۷). در این فراغرد، این اطمینان برای سازمان‌ها فراهم می‌شود تا هر پست مهمی را که در سازمان خالی می‌شود، در زمان مناسب با افراد مناسب پر کنند (کریستی^۹، ۲۰۰۵).

دیری است که مفهوم برنامه‌ریزی جانشین‌پروری وارد قلمرو سازمان و مدیریت شده است؛ در ایران نیز این موضوع به تدریج و همسو با ترویج مدل‌های برنامه‌ریزی راهبردی و باز شدن پای مشاوران مقوله راهبرد به حوزه سازمان‌ها، ظهور پیامدها و دستاوردهای برنامه‌های جانشین‌پروری و مأموریت سازمان، محدودیت‌های نیروی‌های متخصص در بازار کار، و نیز ماهیت و تخصصی بودن کار رخ نموده‌اند (پورصادق و خاتمی، ۲۰۱۲). این پدیده در سازمان‌های ورزشی همواره یکی از مهم‌ترین فرامین مورد تأکید در سیاست‌های کلی است. با این حال مشاهده می‌شود در ورزش و سازمان‌های ورزشی کمتر به آن توجه شده است (کریمی و همکاران، ۲۰۱۹).

واضح است که سازمان‌ها برای رقابت در عرصه‌های مختلف نیاز به حفظ و رشد منابع انسانی دارند، اگرچه بسیار آسان است که فرض شود در برنامه‌ریزی جانشین‌پروری همه سازمان‌ها می‌توانند موفق شوند و روش‌های زیادی برای پرداختن به این مهم ارائه شده است، اما در عمل مشاهده می‌شود تنها تعداد کمی از سازمان‌ها قادر به برنامه‌ریزی برای پر کردن این شکاف هستند (پاندی و شرما، ۲۰۱۴). علت‌های این معلول شامل فقدان پشتیبانی مدیریت عالی، عدم انطباق برنامه جانشین‌پروری با برنامه‌های راهبردی سازمان، عدم ثبات مدیریت، تشریفات زائد اداری، دیربازد بودن، عدم شفافیت در اجرای طرح (قاسمی و درخشانی، ۲۰۱۲)؛ چالش‌های مدیریتی، فرهنگی، قانونی یا حقوقی، آموزشی و سازمانی است (طباطبائی و تادی، ۲۰۱۳). همچنین دیدگاه ستی جانشین‌پروری صرفاً به مثابة وسیله‌ای برای

¹. Vimal

². Sadler

³. Pandey S, Sharma

⁴. Goves

⁵. Stoller

⁶. San

⁷. Wilson

⁸. Minaldo

⁹. Hilton &Jackson

¹⁰. Christie

ترمیم بحران در نظر گرفته می شود و در آماده سازی و توسعه ای نقشی برای آن لحاظ نمی شود (بیهان و نلسون، ۱۹۹۹). علاوه بر این از نظر تحقیقات گذشته عدم صداقت در ارائه اطلاعات، عدم اعتماد به یکدیگر، حسادت نسبت به همکاران، در کنار عواملی جهان شمولی چون عدم حمایت مدیران عالی، محاسبه هزینه و منفعت، فقدان انگیزه عمومی در میان کارکنان (سابکرو، ۲۰۱۲)، کافی نبودن عدم ادراک یکنواختی شغلی نزد کارکنان، عدم تطابق این برنامه با راهبرد سازمان و مدیریت ارزیابی عملکرد (دهقان پور، ۲۰۱۰) و غیررسمی بودن این برنامه نزد سازمان ها (رضائی و نظری، ۲۰۱۳) مزید بر علت بوده است. در مقابل اما عواملی وجود دارند که به طرز مثبت سبب ارتقا و توسعه برنامه جانشین پروری می شود. با اقتباس از تحقیقات انجام شده این عوامل شامل اندازه سازمان، ارتباطات نهادی، توانمندی های راهبردی، تعامل پویای مشاغل و محیط، ارتباطات شبکه ای، تمایل فعال به جانشین پروری (ملکی و شادنوش، ۲۰۱۵)، آموزش ها، مهارت های مدیریتی، مهارت های اختصاصی، شیوه های آموزشی، روش های ارزیابی مهارت ها (السادات نسبی و همکاران، ۲۰۱۸)، نظارت، مری گری، بازخورد ۳۶۰ درجه، رشد تکالیف، چرخش شغلی، آموزش رسمی (دونر، ۲۰۱۷)، مدیریت و رهبری (حمایت از مدیران، ثبات و بلوغ و قوانین و مقررات)، برنامه ریزی راهبردی (دیدگاه و اهداف سازمانی، برنامه ریزی جانشینی و ارزیابی برنامه ریزی جانشینی)، فرهنگ سازمانی (اعتماد متقابل مؤثر، ارتباطات و شفافیت سازمانی)، یادگیری سازمانی (تدوین و اجرای برنامه های آموزش موقفيت آميز)، مدیریت کارکنان (شفاف سازی شغل، مدیریت استعداد، مشارکت کارکنان و ارزیابی عملکرد کارمندان)، مدیریت منابع (تعهد منابع، ساختار سازمانی انعطاف پذیر، کمیته برنامه ریزی جانشینی و مدیریت دانش) و مدیریت فرایند (تدوین و پیاده سازی و ارزیابی فرایندهای برنامه ریزی موقفيت آميز قوی) (اعتمادیان و همکاران، ۲۰۱۹)، توجه به مهارت های رهبران فعلی و استعدادهای آنها (توکر، ۲۰۲۰) است. علاوه بر این کریمی و همکاران (۱۳۹۸) نشان دادند که برای پیاده سازی جانشین پروری دانشی نیاز است شفاف سازی در امور مدیریت منابع انسانی، الزامات قانونی، پشتیبانی های اقتصادی، بسط فناوری و استقرار نظام شایسته سالاری وجود داشته باشد. از طرفی در بحث اقدامات اجرایی لازم است بر شناسایی مشوق ها، تعیین کمیته جانشین پروری، شناسایی پست های کلیدی، تعیین شاخص های ورود افراد به طرح جانشینی، ارزیابی و انتخاب کاندیداها و توانمند سازی کاندیداها تأکید شود. در تحقیقی دیگر هاشمی و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که پنج عامل اصلی (استقلال سازمان، توانمند سازی، زمینه، مدیریت استعدادها و شایستگی) در قالب ۲۷ شاخص بر جانشین پروری تأثیر دارند. برونسن تین^۱ (۲۰۲۱) نشان داد در کارکنان از برنامه های جانشین پروری در سطح پایینی قرار دارد و میزان مشارکت آنها به تناسب این ادراک به دلایل مختلف پایین است. افرون بر این ژاویر و پون راملینگام^۲ (۲۰۲۱) برنامه جانشین پروری از عناصر اصلی اشتراک گذاری اطلاعات است و این مهم در شرکت هایی که به صورت غیر خانوادگی اداره می شوند، بهتر از شرکت های خانوادگی پیاده سازی و اجرا می شود.

همان گونه که مشاهده می شود برنامه جانشین پروری تابع تعیین کننده ها، پیشran ها و عوامل مختلفی است. برخی از این عوامل نقش توسعه دهنده و گسترش دهنده و برخی نیز نقش محدود کننده را در برنامه ریزی جانشین پروری ایفا می کنند. به تبع این عوامل از سازمانی به سازمانی دیگر به دلیل ماهیت آنها متفاوت است. بر این مبنای این امکان که یک الگوی واحد برنامه جانشین پروری را برای همه سازمان ها به طور خاص سازمان های ورزشی ارائه داد سلب شده است، این در حالی است که بحث مدیریت جانشین پروری در سازمان های ورزشی به طور ویژه ادارات ورزش و جوانان عالی ترین مرجع رسیدگی به مسائل ورزشی در سطح استان است و بیشتر خدمات محور ند و نقش انسان به عنوان مهم ترین سرمایه سازمان در آنها از سایر منابع پررنگ تر است، بیشتر اهمیت دارد. از طرفی ابلاغ اخیر سازمان بازرگانی و سازمان اداری و استخدامی کشور مبنی بر قانون منوعیت به کارگیری بازنیستگان به همه سازمان ها و

¹. Bham & Nelson

². Sibokrou

³. Donner

⁴. Tucker

⁵. Baunstein

⁶. Xavier & Pon Ramalingam

دستگاه‌های اجرایی از جمله وزارت ورزش و جوانان و سازمان‌های متبوع آن اجرای مبحث جانشین‌پروری را در اداره‌های ورزش و جوانان الزامی می‌کند.

متأسفانه در دوره‌های اخیر شاهد حضور مدیران غیرورزشی و حتی گاه‌آمدیرانی خارج از سازمان‌های ورزشی بدون آشنایی لازم با قواعد و قوانین این سازمان‌ها بوده‌ایم. با توجه به اینکه خدمات ادارات ورزش و جوانان به کل جامعه عرضه می‌شود و همهٔ بخش‌های مبتدی، غیرحرفه‌ای و حرفه‌ای و همچنین سطوح همگانی و قهرمانی را در بر می‌گیرد، ازین‌رو تعویض مدیران شوک عمیقی را بر بدنهٔ ورزش استان‌ها وارد می‌سازد. در صورتی که با جایگزین شدن افرادی که برای مدیریت آماده شده‌اند و می‌توانند ادامه‌دهندهٔ برنامه‌های راهبردی قبلی بوده و با روندهای گذشته آشنایی داشته باشند، ثبات نسبی را در کل سازمان و در دسترسی به اهداف سازمان به وجود می‌آورد. با علم به موارد ذکر شده، مدیریت جانشین‌پروری امروزه در سازمان‌ها یک نظام ارزشمند به‌شمار می‌رود و با پیاده‌سازی این نظام تحقق اهداف طرح‌های راهبردی سازمان‌های ورزشی تسهیل می‌شود، نیازهای جایگزینی در این سازمان‌ها شناسایی می‌شود، نقاط قوت و ضعف و آمادگی‌های جانشینی در سازمان‌های مذکور مشخص می‌شود و این اطمینان به این سازمان‌ها داده می‌شود که در زمان مناسب نیروی کار شایسته در صورت تعویض مدیریت‌ها در سازمان وجود دارد. شایان ذکر است با طراحی این الگو که به کمک رویکرد مدلسازی ساختاری تفسیری انجام می‌گیرد، محقق احتمال می‌دهد که دانش مربوط به مدیریت جانشین‌پروری نزد سازمان‌های ورزشی بیشتر و مشخص شود که چگونه می‌توان از طریق عوامل مختلف جانشین‌پروری را نزد سازمان‌های ورزشی تقویت کرد. همچنین از بعد روش‌شناختی می‌توان یک ابزار اندازه‌گیری برای ارزیابی عوامل مؤثر در رشد مدیریت جانشین‌پروری ارائه داد که مبتنی بر آن سازمان‌های ورزشی بتوانند نقاط قوت و ضعف کارکردهای خود را در خصوص توسعهٔ این نظام ارزیابی کنند.

روش‌شناختی پژوهش

این پژوهش از نظر جهت‌گیری پژوهش کاربردی، از نظر رویکرد قیاسی، از نظر هدف توصیفی و از نظر فلسفهٔ پژوهش در زمرة پژوهش‌های آمیخته (کیفی-کمی) قرار دارد؛ چراکه با استفاده از روش تحلیل نظریهٔ داده‌بنیاد عوامل اثرگذار بر برنامه‌ریزی جانشین‌پروری نزد سازمان‌های ورزشی تعیین شدن و در ادامه با استفاده از مدلسازی ساختاری تفسیری نحوه تعامل آنها بررسی شد. جامعهٔ آماری تحقیق را در هر دو بخش تحقیق خبرگان (رؤسای اداره‌های کل استان‌ها، کارشناسان و استادان دانشگاه) تشکیل می‌دادند. از نمونه‌گیری نظری برای تشخیص تعداد افراد و یافتن مسیر پژوهش استفاده شد و پس از انجام ۱۲ مصاحبه عمیق اشباع نظری حاصل شد، اما برای اطمینان بیشتر مصاحبه‌ها تا ۱۵ نفر ادامه یافت. مصاحبه‌ها همگی با افراد ۳۵ ساله و بالاتر انجام گرفته که به‌نوعی برنامه‌های جانشین‌پروری را در ادارات ورزش و جوانان تجربه کرده و می‌توانستند درک و تفسیر بهتری از این برنامه‌ها و بسترها زمینه‌ساز این پدیده ارائه دهند. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کمی، پرسشنامه‌ای ۲۰ سؤالی و ۵ مؤلفه‌ای بود که ساختار آن بر اساس یافته‌های کیفی تنظیم شد. این در حالی است که در بخش کمی تحقیق ابزار به کارگرفته شده پرسشنامه بود. به این صورت که مبتنی بر نظریهٔ داده‌بنیاد ۱۰ مفهوم اولیه و ۲۰ مقولهٔ فرعی که در پنج مقولهٔ اصلی (عوامل علی، عوامل زمینه‌ساز، عوامل مداخله‌گر، عوامل تعاملی، پیامدها) دسته‌بندی و استنتاج شد، سپس به‌منظور بررسی ارتباط بین مقوله‌های فرعی پرسشنامه ماتریس خودتعاملي ساختاری تنظیم شد.

در مرحلهٔ کمی که با توجه به کدهای معرفی شده (V, A, X, O) نوع ارتباطات دو به دو عوامل را مشخص کنند.

$=V$ اگر متغیر i بر ایجاد متغیر j تأثیر داشته باشد.

$=A$ اگر متغیر j بر ایجاد متغیر i تأثیر داشته باشد.

$=X$ اگر متغیر i بر ایجاد متغیر j تأثیر داشته باشد و برعکس.

$=O$ اگر متغیر i بر ایجاد متغیر j تأثیر نداشته باشد و برعکس.

سپس با توجه به فراوانی رابطه مشخص شده بین هر دو عامل، ماتریس نهایی خودتعامدی ساختاری تهیه شد. شایان ذکر است به منظور اعتمادپذیری و تعیین پذیری از معیارهای لینکلن و گوبا^۱(۱۹۸۵) که مبتنی بر باورپذیری، انتقال پذیری، اطمینان پذیری و تأییدپذیری است، استفاده شد. در معیار باورپذیری از راهبرد مشاهده روزمره، یادداشت برداری از مشاهده‌ها، حفظ ارتباط با پاسخگویان؛ در معیار اطمینان پذیری از راهبرد کنترل نتایج توسط اعضا در سرتاسر فرایند گردآوری داده‌ها برای تأیید ارزش حقیقت یا صحت مشاهده مبتنی بر تفسیرهای پژوهشگر، در معیار تأییدپذیری از راهبرد یادداشت کردن همه ایده‌ها و تصمیم‌های اجرایی؛ و در نهایت در معیار انتقال پذیری که به مفهوم اعتبار بیرونی شباهت دارد و به کاربرد پذیری یافته‌های پژوهش اطلاق می‌شود، از راهبرد توصیف همه جزئیات مرتب با فرایند تحقیق جهت تعیین آن استفاده شد. سرانجام به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات بخش کیفی از سه فرایند همپوش کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی و جهت تحلیل اطلاعات بخش کمی از روش مدلسازی ساختاری تفسیری با کمک نرم‌افزار ISM software Warfield استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

مطابق با بررسی اطلاعات ۱۲ نفر (۸۰ درصد) از مشارکت کنندگان در تحقیق مرد و ۳ نفر (۲۰ درصد) زن بودند. سطح شغلی ۱ نفر از آنها کارشناس اداره کل ورزش و جوانان (۶/۶۷ درصد)، ۹ نفر رئسای اداره‌های کل ورزش و جوانان کشور (۶۰ درصد) و ۵ نفر استاد دانشگاه (۳۳/۳۳) بود. افزون بر این، مدرک تحصیلی ۱ نفر (۶/۶۷ درصد) کارشناسی، ۲ نفر (۱۳/۳۳) درصد) کارشناسی ارشد و ۱۲ نفر (۸۰ درصد) دکتری بود.

مطابق با جدول ۱، از فرایند حاصل از کدگذاری باز، محوری و گزینشی مفاهیم اولیه و مقوله‌های فرعی زیر استنتاج شد.

جدول ۱. مقوله‌های اصلی و فرعی استخراج شده از بخش کیفی تحقیق

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مقوله اصلی
مطالب انتقادی	ایجاد بانک استعدادها، انتخاب افراد مستعد، شناسایی قابلیت‌ها، شناسایی ظرفیت‌های نیروی انسانی، شناسایی گزینه‌های احتمالی بیرونی، شناسایی بهترین گزینه‌های مدیریت و رهبری سازمان	منابع استعداد
نظام ارتقای منطقی و کارامد	نظام ارتقای منطقی و کارامد، نظام ارتقای مناسب با شایستگی، نظام ارتقا مناسب با عملکرد، سیستم مدیریت نظام ارتقای کارامد عملکرد، احساس ارتقا، قرار گرفتن در موقعیت بهتر، هدف ارتقا، انتساب به سمت‌های بالا، تشخیص قابلیت ارتقای کارکنان، فرایند ارتقای قابلیت‌های رهبری	نظام ارتقای کارامد
برنامه‌ریزی و تدوین چشم‌انداز سازمان در خصوص توسعه منابع انسانی، نظام مدیریتی منسجم، نظام مدیریتی هدفمند و پویا، روشنمند و هوشمند بودن سیستم منابع انسانی، واحد منابع انسانی هوشمند، ایجاد سیستمی فرآگیر در برنامه‌ریزی انسانی	مدیریت منابع انسانی، تشویق به پیشرفت گروه‌های متنوع برای مشاغل آینده سازمان، همسوسازی استعداد با اهداف راهبردی سازمان	عوامل علی
حرماینگری سازمانی محیط کاری حمایتی، فرهنگ حمایتی، حمایت مدیران ارشد، حمایت همه‌جانبه اعضای سازمان، حمایت یکپارچه، هدایت از تلاش فردی	برنامه‌ریزی چشم‌انداز سازمان در خصوص توسعه منابع انسانی، نظام مدیریتی منسجم، نظام مدیریتی هدفمند و پویا، روشنمند و هوشمند بودن سیستم منابع انسانی، واحد منابع انسانی هوشمند، ایجاد سیستمی فرآگیر در برنامه‌ریزی انسانی	مدیریت منابع انسانی
تدوین شرح شغل و مشاغل، شرایط احراز مشاغل، دستورالعمل انتصاب و به کارگیری، چرخش شغلی، ساختار قانونی، ساختار سازمانی	تدوین شرح شغل و مشاغل، شرایط احراز مشاغل، دستورالعمل انتصاب و به کارگیری، چرخش شغلی، ساختار قانونی، جنبه‌های نرم‌افزاری، جنبه‌های سخت‌افزاری، استخدام، کوچک‌سازی سازمانی، سازمان‌دهی مجدد	عوامل زمینه ساز سازمانی
فرهنگ و جو رقابتی، هماهنگی جانشین پروری با فرهنگ سازمانی، جامعه‌پذیری، روحیه جمعی در سازمان، جو و فضای مناسب سازمانی	فرهنگ سازمانی مبنی بر شایستگی، بستر فرهنگی جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی، فرهنگ اخلاق مدار، فرهنگ رقابتی، هماهنگی جانشین پروری با فرهنگ سازمانی، جامعه‌پذیری، روحیه جمعی در سازمان، جو و فضای مناسب سازمانی	عوامل زمینه ساز سازمانی
نقاطه ثبات، دوام‌پذیری، تضمین ثبات تصدی کارکنان	نقاطه ثبات، دوام‌پذیری، تضمین ثبات تصدی کارکنان	ثبات مدیریت
تروس از دست دادن موقعیت شغلی، تغییر سریع، مدیریت در خالل تغییر، سرعت تغییرات سازمانی، ترس از دست دادن	تروس از دست دادن موقعیت شغلی، تغییر سریع، مدیریت در خالل تغییر، سرعت تغییرات سازمانی، ترس از دست دادن	مقاآمت در برابر
پست مدیریتی، حفظ موقعیت، حفظ پست سازمانی عاملی برای تقابل با تغییر	پست مدیریتی، حفظ موقعیت، حفظ پست سازمانی عاملی برای تقابل با تغییر	تغییر
انطباق با محیط، درک از محیط سازمان‌های ورزشی، محیط متغیر و متلاطم، پویایی محیط	انطباق با محیط، درک از محیط سازمان‌های ورزشی، محیط متغیر و متلاطم، پویایی محیط	عوامل مداخله‌گر

¹. Lincoln & Guba

عوامل اجتماعی	استقبال جامعه در سطح وسیع، ارزش‌های آکادمیک، دموکراسی اجتماعی
محیط بین‌المللی	شکله تعامل بین‌المللی، جهانی شدن، همکاری بین‌المللی سازمان‌های ورزشی
سیاستگذاری	محفوظ بودن سازمان از فشارهای سیاسی در مورد استخدام و انتساب، چشم‌انداز روش از آینده مدیریت سازمان، ایجاد قوانین و دستورالعمل‌های روش
آشناسازی	آگاهی‌بخشی در زمینه جانشین‌پروری، آشنا ساختن مدیران با جانشین‌پروری، آشنا ساختن مدیران با برنامه‌ها و ایده‌های افراد، آشناسازی کارکنان با برنامه‌های جانشین‌پروری
مشارکت	مشارکت اعضای سازمان، تصمیم‌گیری‌های مشارکتی، مدیریت مشارکتی، برنامه‌ریزی مشارکتی، مشارکت فعال مدیران ارشد اجرایی از جانشین‌پروری
یادگیری سازمانی	ارائه ایده‌های جدید، فراهم بودن فرصت یادگیری در شرایط جدید، در معرض یادگیری قرار دادن استعدادها، فرصت یادگیری، یادگیرنده بودن سازمان
عوامل تعاملی	مسئولیت دلوزانه، اعتقاد به کارکنان، اعتماد مبتنی بر بازدارندگی، اعتماد مبتنی بر آگاهی، اعتماد به استعدادها
اعتمادسازی	معلوم بودن مسیر نیازهای آینده، برنامه‌ریزی برای رهبری و مدیریت آینده سازمان، نگاه آینده‌نگر به حوزه منابع انسانی
تفکر سیستمی	حرکت تدریجی و مستمر نظام جانشین‌پروری، سیستم کلان تعاملی، جانشین‌پروری در برابر سیستمی بودن آن، برنامه‌ریزی سیستماتیک جانشین‌پروری
پیامدهای فردی	توسعه فردی، انگیزش، رضایتمندی
پیامدهای سازمانی	بالندگی سازمانی، حفظ منابع، عدالت سازمانی

پس از انجام تحلیل کیفی و استخراج مقوله‌های فرعی که مبتنی بر ۲۰ مقوله بود، با استفاده از روش مدلسازی ساختاری تفسیری که فرایند آن در ادامه مطرح می‌شود، نحوه تعامل و اثرگذاری این عوامل و در نهایت الگوی جامع در خصوص بحث جانشین‌پروری در سازمان‌های ورزشی ارائه می‌شود. شایان ذکر است در جدول ۲، علامت اختصاری مقوله‌های موردنظر درج شده است.

جدول ۲. مقوله‌های فرعی استخراج شده از بخش کیفی تحقیق

مقوله‌های فرعی	علامت اختصاری	مقوله‌های فرعی	علامت اختصاری	علامت اختصاری
منابع استعداد	۱	محیط بین‌المللی	۱۱	
نظام ارتقای کارامد	۲	سیاستگذاری	۱۲	
مدیریت منابع انسانی	۳	آشناسازی	۱۳	
همایتگری سازمانی از تلاش فردی	۴	مشارکت	۱۴	
ساختار سازمانی	۵	یادگیری سازمانی	۱۵	
فرهنگ و جوسازمانی	۶	اعتمادسازی	۱۶	
ثبت مدیریت	۷	آینده‌نگری	۱۷	
مقاومت در برابر تغییر	۸	تفکر سیستمی	۱۸	
محیط پیرامونی	۹	پیامدهای فردی	۱۹	
عوامل اجتماعی	۱۰	پیامدهای سازمانی	۲۰	

در جدول ۳، ماتریس خودتعاملی ساختاری ارائه شده است، اطلاعات این ماتریس خودتعاملی ساختاری به شرح زیر است:

❖ در صورتی که ورودی I,J در ماتریس خودتعاملی ساختاری V باشد، در ورودی i,j در ماتریس در دسترس پذیری، یک و در ورودی i,j صفر قرار داده می‌شود.

❖ در صورتی که ورودی i,j در ماتریس خودتعاملی ساختاری A باشد، در ورودی I,j در ماتریس در دسترس پذیری، صفر و در ورودی i,j یک قرار داده می‌شود.

❖ در صورتی که وردی i, j در ماتریس خود تعاملی ساختاری X باشد، در ورودی i, j در ماتریس در دسترس پذیری، یک و در ورودی i, j یک قرارداده می‌شود.

❖ در صورتی که وردی i, j در ماتریس خود تعاملی ساختاری O باشد، در ورودی i, j در ماتریس در دسترس پذیری، صفر و در ورودی i, j صفر قرار داده می‌شود.

جدول ۳. ماتریس خودتعاملی ساختاری

همجنب، در حدود ۴ متر بس دسترسی با اقتباس از اطلاعات ماتر بس خودتعامل، ساختاری، ارائه شده است.

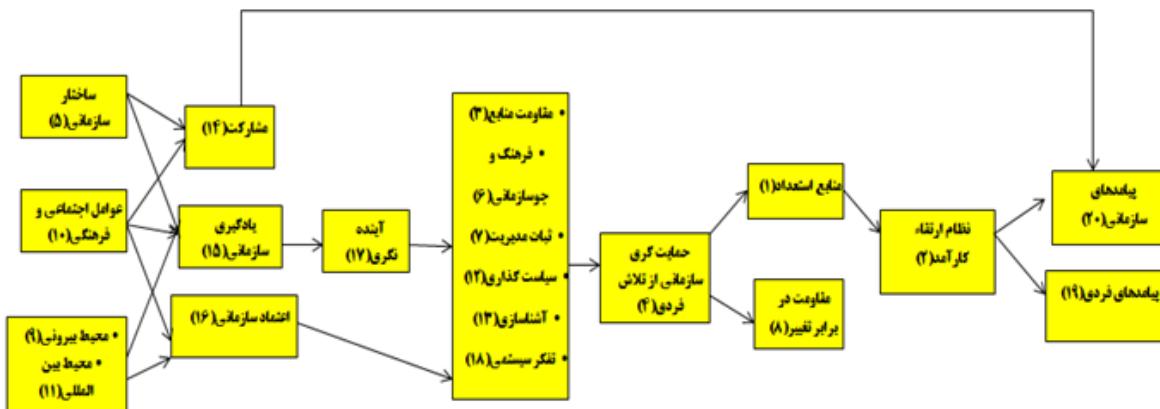
جدول ٤. ماتریس دسترسی

پس از ارائه ماتریس دسترسی، مقوله‌های فرعی برنامه‌ریزی جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی با احتساب میزان نفوذ و وابستگی سطح‌بندی می‌شود. شایان ذکر است هر سطح هنگامی شناسایی می‌شود که اشتراک مجموعه دستیابی و پیش‌نیاز برابر با مجموعه دستیابی شود.

جدول ۵. سطح‌بندی مقوله‌های فرعی برنامه‌ریزی چانشین پیوری در سازمان‌های ورزشی

مفهومهای فرعی	سطح	مفهومهای فرعی	سطح
منابع استعداد	۳	محیط بین المللی	۸
نظام ارتقاء کارامد	۲	سیاستگذاری	۵
مدیریت منابع انسانی	۵	آشناسازی	۵
هماهنگی سازمانی از تلاش فردی	۴	مشارکت	۷
ساختار سازمانی	۸	یادگیری سازمانی	۷
فرهنگ و جوسامانی	۵	اعتمادسازی	۷
ثبات مدیریت	۵	آینده‌نگری	۶
مقاومت در برابر تغییر	۳	تفکر سیستمی	۵
محیط پیرامونی	۸	پیامدهای فردی	۱
عوامل اجتماعی	۸	پیامدهای سازمانی	۱

بر اساس روابط موجود در ماتریس دسترسی و اطلاعات سطح‌بندی متغیرها، الگوی روابط بین متغیرها ارائه شده است. بر مبنای این سطح‌بندی ساختار سازمانی، عوامل اجتماعی و فرهنگی، محیط پیرامونی و محیط بین‌المللی موضوعات زیربنایی برنامه‌ریزی جانشین‌پروری هستند. این عوامل هم‌زمان بر سطوح بالاتر از خود که در آن متغیرهای مشارکت، یادگیری سازمانی و اعتمادسازی قرار دارند، اثر می‌گذارند. در سطح سوم متغیر آینده‌نگری قرار دارد که تابعی از تغییرات سطح دوم و متغیر یادگیری سازمانی است. این فرایند تا رسیدن به آخرین سطح که همانا خروجی سیستم نیز محسوب می‌شود، ادامه دارد و به موجب این سیستم نتایج یا پیامدهای سازمانی و فردی در زمینه برنامه‌ریزی جانشین‌پروری پدیدار می‌شود.

شکل ۱. طراحی الگوی جامع برنامه ریزی جانشین پروری در سازمان های ورزشی

بحث و نتیجه گیری

هدف از این تحقیق طراحی الگوی جامع برنامه ریزی جانشین پروری در سازمان های ورزشی با رهیافت نظریه داده بنیاد و مدل ساختاری تفسیری بود. مطابق با یافته های تحقیق پیامدهای سازمانی و فردی در سطح اول الگوی جانشین پروری قرار دارد. به عبارت دیگر نتیجه برنامه ریزی جانشین پروری در سازمان های ورزشی در دو بعد پیامدهای سازمانی و پیامدهای فردی خلاصه می شود. این یافته با نتایج تحقیق کربیستی (۲۰۰۵) مبنی بر اینکه نشان داد در سازمان با به کار گیری برنامه جانشین پروری در زمان مناسب، افراد مناسب را برای پست های خالی می توان پر کرد، همخوان است. همچنین یافته ها نشان داد که پیامدهای فردی و سازمانی متناسب به برنامه ریزی جانشین پروری تابع عوامل علی، زمینه ساز، مداخله گر و تعاملی است. این یافته با نتایج تحقیقات اعتمادیان و همکاران (۲۰۱۹) در جهت اینکه در توسعه برنامه ریزی جانشین پروری به شاخص های حمایت از مدیران، ثبات و بلوغ، یادگیری سازمانی، اعتماد متقابل مؤثر، مشارکت کارکنان و ساختار سازمانی انعطاف پذیر همخوان است.

علاوه بر این مطابق با یافته های تحقیق ساختار سازمانی، عوامل اجتماعی و فرهنگی، محیط پیرامونی و محیط بین المللی در پایین ترین سطح برای برنامه ریزی جانشین پروری نزد سازمان های ورزشی قرار دارند. به دلیل ماهیت زیربنایی بودن این عوامل مکانیسم عمل آنها در ادامه تشریح می شود.

ساختار سازمانی: مقوله ای از ویژگی های زمینه ای، ساختار سازمانی ورزشی است، که خود از سه مقوله ساختار سازمانی، تمرکزگرایی و اولویت درونی بودن جانشین پروری تشکیل شده است. در مورد ساختار سازمانی ورزشی، هر کدام از مصاحبه شوندگان ویژگی های خاصی را از ابعاد خاص مورد بحث و بررسی قرار دادند، که پاره ای از آنها عبارت اند از بررسی نمودار سازمانی، ساختار قانونی سازمان های ورزشی، سازمان های متغیر، ساختار قدرت در سازمان های ورزشی، زیر ساخت های ضروری سیستم سازمان های ورزشی، عدم اجرای مهندسی مجدد در ساختار های دولتی و غیره. سازمان های ورزشی نیز مانند سایر سازمان ها دارای دو نوع نظام مرکز و یا نظام غیر مرکز و با توجه به نظام حاکم سازمان های ورزشی، نوع پیوندها بین تمامی ذی نفعان تعریف می شود؛ و با توجه به نوع پیوند حاکم در سازمان های ورزشی (سست پیوندی و سخت پیوندی) تصمیمات مربوط به امور سازمان های ورزشی اتخاذ می شود. رسول (۲۰۰۵) بیان می کند که موفق ترین جانشین پروری برنامه هایی هستند که از سطح بالایی از حمایت مدیران اجرایی و مدیران ارشد سازمان ها برخوردارند (رسول، ۲۰۰۵). این حمایت می تواند در سازمان ها به سادگی با ساختارهای مشخص سلسله مراتبی که در آنها اداره و اختیار نهایی تصمیمات بر عهده تعدادی از مدیران ارشد و مدیران اجرایی است، حاصل شود. در

سازمان‌های ورزشی، نقش مدیریت و اداره سازمان‌های ورزشی به‌ندرت به یک فرد واحد یا حتی یک سطح واحد در داخل سازمان‌های ورزشی محدود می‌شود که این امر چالش مدیران سازمان‌های ورزشی را سخت‌تر می‌کند. در نهایت اینکه مدیران سازمان‌های ورزشی در مقایسه با مدیران کسب‌وکارها در واکنش به جانشین‌پروری کنترل عمل می‌کنند و در تصمیم‌گیری خود از سرعت پایینی برخوردارند. کریمی و همکاران (۲۰۱۹) ضمن مهم‌ترین نقش ساختار، اذعان داشتند در سازمان‌های ورزشی پیاده‌سازی مدیریت دانش و به دنبال آن مدیریت جانشین‌پروری از مهم‌ترین برنامه‌های برای کارامدسانسازی وزارت ورزش و جوانان کشور در وضعیت رقابتی امروزه است، اما یکی از علل به تعویق افتادن و اجرا نشدن آن، ساختار سنتی این وزارت‌خانه است، زیرا ساختار سنتی از پیچیدگی‌های زیادی برخوردار است و بر این مبنای لازم است بسترسازی مناسبی در این زمینه انجام شود.

محیط بین‌المللی: یکی از مقوله‌های مهمی که به رشد، توسعه و بالندگی سازمان‌های ورزشی منجر می‌شود، ارتباط با سازمان‌های ورزشی برون‌مرزی و داشتن رابطه فراملی پویا با سایر سازمان‌های است که به یک بهینه‌گزینی و زبده‌گزینی تبدیل می‌شود. این یافته‌ها تا حدودی با نتایج تحقیق هاشمی و همکاران (۲۰۲۰) مبنی بر اینکه فراهم آوردن بسترها جهت برقراری ارتباط را یکی از ۲۷ شاخص مؤثر بر برنامه جانشین‌پروری می‌دانستند، همخوان است. مشارکت جهانی در فعالیت‌های ورزشی و خدماتی کمک می‌کند که تحرک و خلاقیت آکادمیک و تنوع و گستره نقش سازمان‌های ورزشی و پویایی آنها بیشتر امکان ظهور بیابد. به این منظور سازمان‌های ورزشی راهکارهای چاره‌ساز و مؤثری اند تا ضمن برقراری شبکه‌های تعاونی و تبادل جهانی فناوری، به گفت‌وگوی میان فرهنگ‌ها و تمدن‌ها نیز پاری برسانند. مطلعان کلیدی در مصاحبه‌های خود به عواملی مانند تأثیر روابط سیاسی کشور بر روابط ورزشی بین‌المللی و تأثیر محدودیت‌ها و تحریم‌های سیاسی بر امکانات و روند ورزشی سازمان‌ها و استفاده از تجارب سایر سازمان‌های ورزشی دنیا اشاره کرند.

محیط پیرامونی: سازمان‌های ورزشی در جایگاه یک سیستم، به عنوان یک خردسیستم از سیستم کلان جامعه به حساب می‌آید؛ بنابراین سازمان‌های ورزشی بخشی از یک سیستم اجتماعی به حساب می‌آیند که می‌تواند تحت تأثیر این کلان‌سیستم اجتماعی قرار گیرد و بر آن تأثیر بگذارد. برای مثال می‌توان به برخی از این تأثیر و تأثرات این‌گونه اشاره کرد که سازمان‌های ورزشی به عنوان یک زیرمجموعه یا زیرسیستم از سیستم کلان جامعه باید با دولت به منظور تأمین امور مالی سازمان‌های ورزشی ارتباط داشته باشد. البته باید گفت که ماهیت این ارتباط نباید سیاسی باشد و اینکه دولت باید به عنوان هدایتگر و تسهیل‌کننده عمل کند تا اینکه سازمان‌های ورزشی بتوانند در محیطی آرام بدون ملاحظات سیاسی و حزبی به کار خود ادامه دهند. همچنین آداب و رسوم، اعتقادات، تصورات قالبی در رفتار عاملان سیستم سازمان‌های ورزشی تأثیر می‌گذارند. در عین حال سیستم سازمان‌های ورزشی هنجرهای جدیدی مانند تفکر منطقی، بازبینی‌های رفتارهای فرهنگی، پژوهش نقاط موجود در فرهنگ جامعه و... را به سیستم اجتماعی ارائه می‌کند. روشن است که تأثیرگذاری سیستم فرهنگی به دلیل ماندگاری نسی آن، بیشتر از تأثیرگذاری سیستم سازمان‌های ورزشی است.

عوامل اجتماعی: عوامل اجتماعی دو میان مقوله فرعی از عوامل مداخله‌گر است که سازمان‌های ورزشی به شدت متأثر از این مقوله هستند. این یافته با نتایج تحقیق برون‌ستین (۲۰۲۱) به سبب اینکه یکی از عوامل عدم مشارکت کارکنان در برنامه جانشین‌پروری را عوامل اجتماعی معرفی کرده بودند، همخوان است. دلیل این همخوانی این است که شاخص‌های اجتماعی در استقبال جامعه در سطح وسیع، ارزش‌های آکادمیک و دموکراسی اجتماعی نمود پیدا می‌کند و این کارکردها خود می‌توانند منابع انسانی را در سطوح مختلف سازمانی برای برنامه‌ریزی جانشین‌پروری آماده سازد.

بر اساس مدل تدوین شده و سازه‌های آن، به وزارت ورزش و جوانان و اداره‌های متبوع آن پیشنهاد می‌شود بسترها لازم را در ارتباط با محیط پیرامونی، عوامل اجتماعی، ساختار سازمانی و محیط بین‌المللی با محوریت برنامه جانشین‌پروری فراهم سازند، چراکه این عوامل سنگ بنای مدیریت جانشین‌پروری در اداره‌های ورزش و جوانان به شمار می‌روند و سایر ارکان برنامه جانشین‌پروری به نوعی از آن تبعیت می‌کنند.

به طور کلی می توان گفت که برنامه جانشین پروری از مهمترین برنامه ها برای کارامد سازی ادارات ورزش و جوانان امروزه است؛ چراکه خلاً و ترک خدمت نیروها در مشاغل حساس و مهم اداره می تواند در روند دسترسی به اهداف اخلال جدی ایجاد کند؛ از این روند بهتر است ادارات ورزش و جوانان به نهادینه کردن نظام ارتقای کارامد، حمایتگری سازمانی از تلاش های فردی و تربیت نیروهای جایگزین بپردازند. بنابراین چنانچه به هر دلیلی نخواهند یا نتوانند به این امر مهم توجه کرده و همچنان به شیوه های سنتی انتصاب و ارتقا تکیه کنند، عملکرد بهینه در سازمان های ورزشی دور از انتظار خواهد بود.

تقدیر و تشکر

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه سنندج / دانشکده مدیریت به سبب حمایت معنوی و همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می شود. از آقای دکتر رسول ناظری بابت بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می شود. از داوران محترم بهدلیل ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می شود. نگارندگان بر خود لازم می دانند از آقای دکتر مظفر یکتا یاری به خاطر مطالعه متن مقاله حاضر و ارائه نظرهای ارزشمند سپاسگزاری کنند.

References

- [Al-Sadat Nasabi, N.J.F., Bordbar, N., Fasihinia, H., Ansari, P., & Bastani P. \(2019\). Identifying the aspects of succession planning and codification of the indicators for the selection of the healthcare and treatment networks' managers. *Management Strategies in Health System*, 4\(2\), 173-183. \(In Persian\).](#)
- [Braunstein, D. \(2021\). *Attitudes Toward Succession Planning in the Virtual World: The Role of Social Media in Organizational Community Building*. \(Doctoral dissertation\).](#)
- [Byham, W., & Nelson, G. \(1999\). Rx succession planning. Developing the next generation of leaders. Paper presented at the Health Forum Journal. \[Link\]](#)
- [Christie, D. \(2005\). *Learning to grow our own: A study of succession planning at Douglas College \(British Columbia\)*.](#)
- [Dehghanpour, A. \(2011\). *Succession planning pattern: investigation of the subject in the company subordinates of Islamic Republic of Iran's ministry of defense*. \(MA dissertation\), Allameh Tabataba'ei. \(In Persian\)](#)
- [Donner M, G. D., Ulreich, S., & Edward, B. \(2017\). Succession Planning and Management: The Backbone of the Radiology Group's Future. *Journal of the American College of Radiology*, 4\(6\), 18-24.](#)
- [Etemadian, M., Mosadeghrad, A. M., Soleimani, M. J., & Hedayati, S. P. \(2020\). Succession planning success factors in a hospital: A case study. *Payesh \(Health Monitor\)*, 19\(1\), 41-61.](#)
- [Ghasemi M, D. J., Derakhshani M. \(2013\). Investigating the difficulties and challenges of the establishment of succession planning's program in Iran's administrative system. Paper presented at the the first national conference on accounting and management. \(In Persian\).](#)
- [Groves, K. S. \(2011\). Integrating leadership development and succession planning best practices. *IEEE Engineering Management Review*, 39\(3\), 64-81.](#)
- [Hashemi, S.A., Ghahraman Tabrizi, K., & Sharifian, E. \(2021\). Identification and Prioritization of Factors Affecting succession in the Ministry of Sport and Youth with Competency-Based Approach. *Applied Research in Sport Management*, 9\(36\), 119-128.](#)
- [Helton, K. A., & Jackson, R. D. \(2007\). Navigating Pennsylvania's dynamic workforce: Succession planning in a complex environment. *Public Personnel Management*, 36\(4\), 335-347.](#)
- [Karimi, M., Heydari Nejad, S., & Mehrali Zadeh, Y. \(2020\). Developing the Succession Management Pattern Based on Knowledge Management in the Ministry of Sport and Youth Based on Grounded Theory. *Sport management syudies*, 12\(61\), 59-84. \(In Persian\)](#)
- [Lincoln YS, G. E. G. \(1985\). *Naturalistic inquiry*. Thousand Okas. CA: Sage.](#)

- Maleki, M. A. M., & Shadnoush, N. (2016). Determining the constructive factors and offering a model of an organization with good succession planning (case study: Tehran municipality's IT and communication organization). *Seasonal Journal of Management's General Policy-Making*, 7(4), 67-75. (In Persian)
- Menaldo, V. (2016). *The institutions curse: Natural resources, politics, and development*: Cambridge University Press.
- Pandey, S., & Sharma, D. (2014). Succession planning practices and challenges: study of Indian organisations. *Procedia Economics and Finance*, 11, 152-165.
- Poursadegh, N. P. S., & Khatami, B. (2013). Investigating the factors influencing the successful implementation of the managers' succession planning. *Seasonal Journal of the Human Resources' Studies*, 2(7), 1-15. (In Persian)
- Rezaei N., & Nazari, K. (2014). *Succession planning and its challenges in the governmental sector*. Paper presented at the international conference on management, Tehran. (In Persian)
- Rothwell, W. (2010). *Effective succession Planning: Ensuring Leadership Continuity and Building Talent from Within*. New York: American Management Association.
- Sabokrou, M. G. A., Pourezzat, A.A., & Baghbani, S. (2012). Analyzing the force field in planning for Itok Company's succession. *Management of Organizational Culture*, 10(26). (In Persian)
- Slan, R. S. (1993). *Leadership succession: The justice perceptions of high-potential identification practices*.
- Stadler, K. (2011). Talent reviews: the key to effective succession management. *Business Strategy Series*.
- Tabatabaee, L.A., & Tadi, AA. (2014). A study of succession planning challenges in governmental organizations. *Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management Review*, 33(2569), 1-8. (In Persian)
- Tucker, C. A. (2020). Succession planning for academic nursing. *Journal of Professional Nursing*, 36(5), 334-342. [Link]
- Vimal, K. (2017). Succession planning: Planning for future leadership in sports. *Global Journal for Research Analysis*, 6(1), 507-516.
- Wilson, V. (2018). Succession planning models, conceptual maps: Ethical considerations and best practices. In *Succession planning* (pp. 199-211): Springer.
- Xavier, C. J., & Pon Ramalingam, D. J. (2021). Succession Planning: A contrast in family firms and non family firms. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(10), 2751-2760.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرستال جامع علوم انسانی